

ABSTRAKT DO WNIOSKU RPO W SPRAWIE USTAWY O OCHRONIE INFORMACJI NIEJAWNYCH

Rzecznik Praw Obywatelskich zakwestionował kilka postanowień ustawy o ochronie informacji niejawnych, które w jego opinii stoją w sprzeczności z zasadą poprawnej legislacji wynikającą z art. 2 Konstytucji oraz obywatelskim prawem dostępu do informacji publicznej (art. 61. ust. 1 Konstytucji).

Bezpośrednią przyczyną sformułowania powyższych zarzutów jest prowadzona przez Rzecznika sprawa ujawnienia przygotowywanego przez Pełnomocnika ds. Opracowania Programu Zapobiegania Nieprawidłowościom w Instytucjach Publicznych, Panią Julię Pitereę, opracowania, dotyczącego Centralnego Biura Antykorupcyjnego (tzw. „raportu Pitery”). Najpierw Pani J. Pitera odmówiła udostępnienia Rzecznikowi powyższego dokumentu podnosząc, iż nie ma on waloru dokumentu urzędowego. Następnie, że raportowi przyznano klauzulę „tajne”. W końcu, że raport nie jest gotowy i będzie udostępniony Rzecznikowi po jego zakończeniu. To działanie Pełnomocnika, zwłaszcza utajnienie raportu wobec żądania udostępnienia go nie tylko przez Rzecznika, lecz również przez obywateli działających na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej, spowodowało, iż stała się konieczna gruntowna analiza postanowień ustawy o ochronie informacji niejawnych.

W konsekwencji okazuje się, iż ustawa ta w kilku fragmentach jest sprzeczna z normami rangi konstytucyjnej. Po pierwsze, art. 21 ust. 3 ustawy o ochronie informacji niejawnych, wprowadzający zasadę odpowiedzialności osoby upoważnionej do podpisania dokumentu, wskazuje na „odpowiedzialność za przyznanie klauzuli tajności” bez wskazywania o jaką konkretnie odpowiedzialność chodzi (karną, służbową czy być może dyscyplinarną). W przekonaniu Rzecznika Praw Obywatelskich, unormowanie to ma charakter pozorny, gdyż ustawa wskazuje osobę ponoszącą odpowiedzialność za przyznanie klauzuli tajności, nie określając o jaką odpowiedzialność chodzi. Istotą jakiegokolwiek odpowiedzialności jest bowiem jej ukształtowanie tak, aby w momencie jej aktualizacji rodziły się konkretne skutki prawne. W chwili obecnej, na gruncie ustawy o ochronie informacji niejawnych z faktem zadeklarowania odpowiedzialności osoby podpisującej dokument ustawa nie wiąże w sferze normatywnej żadnych skutków prawnych. Po drugie, art. 21 ust. 4 ustawy o ochronie informacji niejawnych, który stanowi, że zawiązanie lub zaniżanie klauzul tajności jest niedopuszczalne, jest również niezgodny z zasadą poprawnej legislacji i konstytucyjnym prawem dostępu do informacji publicznej. Ustawodawca

poprzestaje bowiem na stwierdzeniu, iż pewna kategoria postępowania w stosunku do informacji niejawnych jest niedopuszczalna. Z zakazem tym nie wiążą się jednak żadne skutki prawne w postaci obowiązku zmiany klauzuli tajności. Mimo tego, iż ustawa pewne czyny określa jako niedopuszczalne, a więc takie, których nie można tolerować, ze stwierdzeniem takiego stanu rzeczy nie wiąże jakichkolwiek skutków prawnych. Ponadto, w przekonaniu Rzecznika sam zakaz zawyżania klauzuli tajności, niepołączony - w razie stwierdzenia tego faktu - z obowiązkiem jej zmiany, wydaje się być sprzeczny z wynikającym z art. 61 ust. 1 Konstytucji RP publicznym prawem podmiotowym dostępu do informacji. Wreszcie po trzecie, kwestionowany przez Rzecznika Praw Obywatelskich art. 21 ust. 5 ustawy o ochronie informacji zawiera szereg uchybień, które stoją w sprzeczności z wynikającym z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) nakazem przestrzegania przez ustawodawcę zasad prawidłowej legislacji. W kontekście analizowanego przepisu powstaje bowiem pytanie dlaczego, skoro w myśl art. 21 ust. 4 niedopuszczalne jest zawyżanie i zaniżanie klauzuli tajności, dopiero z faktem wyraźnego zawyżenia lub zaniżenia ustawa łączy skutek prawny w postaci obowiązku zgłoszenia tego faktu przez odbiorcę materiału. Ponadto, ustawodawca nie wyjaśnia pojęcia „wyraźnego zawyżenia lub zaniżenia klauzuli tajności”.

Wszystkie powyższe wątpliwości, przesądzają zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich o słuszności złożonego do Trybunału Konstytucyjnego wniosku.

Muóbleli;
05.08.08